היכי לידיינוה דייני להאי דינא. שאילו היו שנים מעידים אותו שחטוף היינו מחייבין אותו לשלם שאין אדם נאמן לחטוף דבר מיד חבירו ולומר שלי הוא חוטף אא"כ יש לו עדים דהעמד ממון על חזקתו וזה המוחזק בו אין אדם יכול להוציאו ממנו בלא ראיה והחוטף ממנו גזלן גמור ואי נמי לא היה כאן עד אחד שחטף כי אמר נמי חטופי ולידי חטופי מהימן מיגו דאי הוה בעי הוה אמר לא חטופי שהרי אנו רואים אותו מוחזק בממון אי נמי כי איכא חד (ב) שחטף אילו היה זה מכחישו לומר לא חטופתי היה נשבע שלא חטף להכחיש העד דעד אחד קם הוא לשבועה וצ"ל דרכים הללו היה הדין פשוט אבל הכא דאיכא עד אחד שחטף וזה אינו מכחישו אלא מודה שודאי חטף ודידיה חטף היכי לידיינו דייני להאי דינא: **ליטלם.** דהא מודי שחטף ולא כל הימנו של חוטף לומר שלי חטופתי להעמד ממון על חזקתו: **ליכא תרי סהדי.** דחטף ובמיגו דאי בעי למימר לא חטופתי מהימן נמי למימר דידי חטופי: **ליפטריה.** (ג) משום דאי מיגו איכא חד סהדא ואי אמר לא חטופי הוה בעי אישתבועי להכחיש את העד: **ליתחייב.** את השבועה שהעד מחייבו אינו יכול דהא מודי דחטף והעד מחייבו ליתשבע שלא חטף להכחיש את העד דהכי משמע קרא (דברים יט) לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת וגו' לשלם ממון שהוא כופר והעד מחייבו לא יקום אבל קם הוא לשבועה (ד) להכחיש את העד שלא חטף בממון זה וגבי הך שבועה פסול (ה) כנגזלן אבל כל שבועות דהא ליתא לדידיה חטף שאין זו שבועה המוטלת עליו ולמפטריה בלא כלום אי אפשר שהרי הודע כחו של מיגו: **א"ל רבי אבא הוה.** ליה האי חוטף כו'. וה"ג איכא למימר כי האי גוונא כי הוו תרי סהדי דאכלה שני חזקה מוקמינן לה בידא דלוקח ליכא סהדי דאכלה שני חזקה מפקינן לה מיניה ומהדרינן למרה איכא חד סהדא דאכלה שלם שנים ליתשבע דעד אחד לשבועה קם אפי' לא הוה קרקע לא משבעינן ליה על מאי דאסהיד סהדא דלא כפר ליה אלא מודי ליה דאכל וטוען אין אכלי ודידי אכלי: **א"ל אביי מי דמי.** לרבי אבא: **הסס.** בדר' אבא הוה חד סהדא לאוקומי קמאי דהא מסהיד ביה שחטף והודע כחו של מיגו דחוטף ומחייבו שבועה וממון שלא יכול ליטבע משלם דאילו אתא חד סהדא שמעיד כמותו שלאוהו שחטף מפקינן לה מיניה דחוטף ולא חוטף לו שבועה אפי' אם יוכל ליטבע: **הכא.** בדין קרקע זה ההוא סהדא לאיזוי (ה) ביה קמאי שמעיד שהחזיק בה שלם שנים וחזה בה דאי איכא חד סהדא אחריא עם זה מוקמינן ליה בידא דמחזיק והילך תאמר שעל יד עד זה יתחייב שבועה וממון שאינו יכול ליטבע משלם והרי לא בא להורע כחו ומ"מ זה יפסיד הקרקע שהרי אין לו עדי חזקה: **אלא אי דמיא (ו) לנפכא דרבי אבא לחד סהדא ולפרתין שני ולפירי.** כגון דאתנעיה לשמעון וא"ל גזלתה לאראעא ואכלת פירותיה שנתים וא"ל שמעון זבנתה מיהלי ולית (ו) לשמעון עדי חזקה דדינא הוא לאהדורי אראעא למרה מכיון דלית ליה עדי חזקה ולפירי משתבע דבזמיניה אכלתינון דקי"ל הפה אשר הוא שהתיר ואע"ג דמהדר לה לאראעא פירי לא מהדר דהא ליכא סהדי דאכיל דאכיל הפירות ומיגו דיכול למימר לא אכלי כלל יכול למימר נמי אכלי בזמיני ולית ליה עלה אלא שבועה אבל אי איכא סהדי דאכל פירי תרתין שנין ומחייבין ליה להדורי אפי' פירי כרב נחמן דאמר (לג:) הדרא אראעא והדרי פירי ואייתי לאונן חד סהדא דאכל פירי תרתין שנין וכגון שמעיד שלא אכל כי אם ב' שנים דלמא לקייומי לשמעון קאתי אמר שמעון אין אכלי ודידי אכלי שקניתי הקרקע והפירות אפס לא מזהרתי בעצרי הא הוא דאיכא לדמויי לדרבי אבא דאמרינן היכי לידיינו דייני להאי דינא ומחייביה להדורי פירי ליכא תרי סהדי דאכלינהו ואי משום דאודי הא טענין ואמר דידי אכלי והכ"ג ליכא הודאה לחיוביה ניפטריה במיגו הא איכא חד סהדא דאמר דאכלינהו לפירי תרתין שנין ואינו יכול לכפור כדברי העד ליתשבע לשקר ויחייביה שבועה נעד אחד דאי הוו תרוייהו מחייבי ליה ממונא וכ"מ שנים מחייבין אותו ממון אחד מחייב אותו שבועה (ז) כי אמרי' עד אחד לשבועה אתי היכא דקא כפר נמאי דמסהיד (ח) סהדא חד הוא דמשתבע דלא היו דברים מעולם אבל הכא הא קא מודי דאכל אלא טוענין דידי אבני דלא דמי לדרבי אבא דהכא חד סהדא לסיועי קאתי בין לקרקע בין לפירות שהרי הוא מעיד שגם הקרקע שלו והא דאמרינן במקבלת אלא אי דמיא (ט) לדרבי אבא לחד סהדא לתרתין שנין ולפירי לא הוה צריך למינקט ולפירי כיון דעד השתא נמי לא איירי אלא בפירי אלא אגב תרתין שנין נקט נמי לחד סהדא ולפירי:

הוי מחויב שבועה ואינו יכול לישבע. שהרי מודה וא"ת וליהמניה בשבועה נמאי דאמר דידי חטופי במיגו דאי בעי אמר לא חטופי וכי תימא דהא לא חשיב מיגו דהא אם אמר לא חטופי היה חייב שבועה דאוריתא לא היא דהא אמר בהמוכר את הבית (לקמן דף ע. ושם) המפקיד אצל חבירו בשטר נאמן לומר החזרתיו לך בשבועה מיגו דאי בעי אמר נאנסו דהוי נאמן בשבועה אע"ג דבנאנסו איכא שבועה דאוריתא ומיהו לפי' ר"ת דפירש שבועה דנאנסו דהתם היא מדרבנן דלא מיחייב שבועה דאוריתא אפילו בנאנסו אלא היכא דאיכא הודאה במקצת אתי שפיר וליכא למימר נמי דהאי לא חשיב מיגו דלא הוה אליף למימר לא חטופי להכחיש את העד ואע"ג שלא יפסלוהו לעדות העד ובעל הנסכא כדאמר בפרק זה גורל (סנהדרין דף כה.) דבעל דבר מהימן למימר [לדידי אוחזן ברבית] דהא משמע דאי לאו דעד מחייבו שבועה היה פטור והיינו על כרחך במיגו דאי לאו מיגו לאו כל כמיניה למימר דידי חטופי דהא כי איכא תרי סהדי משלם ואינו נאמן לומר דידי חטופי ואומר ר"י דודאי אם לא היה העד מחייבו שבועה היה נאמן במיגו דאי בעי אמר לא חטופי שיכול להעיז פניו להכחיש את העד בלא שבועה אבל בשתא דמחייבו שבועה לא מהימן בשבועה ע"י מיגו (י) שהיה יכול להעיז פניו וליטבע בדבר שהעד מכחישו אבל קשה אי ליכא מיגו מאי טעמא דרב ושמואל דפליגי בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מז. ושם) אדרבי אבא ופטרי בנסכא דלית להו מתון שאינו יכול ליטבע משלם והשתא אמאי פטרי והא פשיטא דאינו נאמן לומר דידי חטופי ואומר ר"י דודאי אם לכן נראה כמו שפי' ריב"ם דודאי היו מיגו ולהכי פטרי רב ושמואל דנאמן בשבועה במיגו דאי בעי אמר לא חטופי ור' אבא אבר אע"ג דאית ליה מגו מחייב דכיון דאיכא אחד דמחייבו שבועה מן התורה כן הוא הדין שיטבע להכחיש את העד או ישלם ואין מועיל לו מיגו ליפטר וא"ת ור' אבא היכי מפיק לה בפ' כל הנשבעין (שם) מדכתיב שבועת ה' תהיה בין שניהם ולא בין היורשין דאמר ליה מנה לאבא ביד אביך ואמר אמשין ידענא ואמשין לא ידענא דדייק התם מדאיצטריך קרא למיפטר יורשים ש"מ בחייו הוא ש"ג מיחייב אלמא מחויב שבועה והיינו יכול ליטבע משלם והיכי דייק מינה אנסכא התם ודאי משלם דליכא מיגו אבל הכא דאיכא מיגו מנא לן דמשלם ונראה לר"י דרבי אבא לא הוי טעמיה מקרא אלא מסברא בעלמא כדמפרש והא דקאמר התם כותיה דר' אבא מסתברא מדתני ר' אמי שבועת ה' תהיה בין שניהם ולא בין היורשין קרא למיפטר יורשים אתא ולא למייב אבל והא דקאמר התם רב ושמואל האי שבועת ה' וגו' מאי דרשי ביה ה"ק כיון דבאב בכה"ג פטרי אמאי איצטריך קרא למיפטר יורשין וא"ל דהא דאמרי' בהכותב (כתובות דף פה. ושם) גבי אבינו בריה דר' אבהו דהוו מסקי ביה זחי בי מחאי כו' מתוך דיבולי למימר להד"ם יכלי למימר סיטרא אחירי בתר דתקון רבנן שבועת היסת דלא הוי השלמה עד דנוגע בעדות הוא כיון דמייב שבועת היסת דאי קודם דתקינו רבנן שבועת היסת הוי השלמה עד גמור דנאמן לומר למלוה פרעתי מיגו דאי בעי אמר אהדרתינהו לגוה כדאמר ברים המים מקדש (קדושין דף מג:) וכיון דאיכא עד היכי מהימניה במיגו דלהד"ם דהוה ליה מחויב שבועה ומתוך שאין יכול ליטבע משלם כדאמרינן הכא: ז**הוה יתיב רבי אבא** קמיה. משמע דר' אבא היה תלמידו של ר' אמי וקשה דאמר בפ' כל הנשבעין (שבועות דף מז. ושם) א"ר אמי רבותינו שבא"י אמרו מזרה שבועה למחויב לה ואמר התם דרבותינו שבא"י היינו ר' אבא ואורי"י דאשכחן בפ' חבית (שבת דף קמו:) דקרי רב לרב כהנא ולרב אסי רבותינו אף על גב שהיו תלמידיו אבל קשה לר"י דבאלו מלאות (ב"מ דף כד:) אמר דר' אמי אשכח פרגיות שחוטות אתא לקמיה דר' אבא א"ל זיל שקול לנפשך ולפי פפרים דגרסינן התם ר' אמי אתא לקמיה דר' אסי ניחא טפי אף על גב דרבי אמי היה גדול מר' אסי דבכ"מ מזכיר ר' אמי קודם ר' אסי ובהניחקין (גיטין דף נד:) אמר (ב) ההוא דאתא לקמיה דר' אמי כו' אמר לפניו רבי אסי רבי אתה אומר כן הכי א"ר יוחנן כו' וא"מ מבירו היה ולפי שהיה גדול ממנו קורהו רבי ולפי שחבירו היה בא ר' אמי לפניו ליטול עצה ממנו וא"ל זיל שקול לנפשך: **וכל** המחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם. בפ' כל הנשבעין (שבועות דף מז. ושם) תנן חשודים שניהם על השבועה מזרה שבועה למקומה דברי ר"מ ורבי יוסי אומר יחלוקו ומפרש התם רבותינו שבא"י (ג) רבי אבא למקומה למחויב לה ומייתי התם מהך דשמעתין דרבותינו היינו רבי אבא והשתא רב נחמן דפסק התם כרבי יוסי (ד) ועובדא עבד כרבי יוסי יחלוקו לית ליה לר' אבא וקשה לר"י דאמרינן בפרק השואל (ב"מ דף נז: ושם) בגמ' דהשואל את הפרה לימת מיהוי תיובתיה דרב נחמן דאמר מנה לי ביד זה והלה אומר איני יודע פטור ומשני מתני' בשיש עסק שבועה ביניהן כדרבא דאמר רבא מנה לי

לי

מסורת הש"ס

(א) [נ"ל ליה]. (ב) [שבועות מ.], (ג) [שם], (ד) שייך לדף ל"ג ע"ב.

הגהות הב"ח

(א) נמ' וכי אמי: (ב) רש"ב"ם ד"ה היכי וכו' חד עד שחטף: (ג) ר"ה ליפטריה מלשלם משום דאי מיגו: (ד) ר"ה ליתחייב וכו' פטול הוא כגזלן אצל כל שבועות דהא ליכא למימר ליתשבע: (ה) ר"ה הכא וכו' לפוייי ליה קאתי: (ו) ר"ה אלא אי דמיא נסבא וכו': (ז) בא"ד ולית לי' למתען וכו': (ח) בא"ד דמאי דמסהיד חד סהדא התם הוא דמשתבע: (ט) תוס' ד"ה (בדף הקודם) היינו וכו' אלא אי דמיא דרבי כל"ל ולית לי' נמחק: (י) ר"ה הי מחייב וכו' ע"י מיגו שלא היה יכול: (כ) ר"ה הוה יתיב וכו' ובהניחקין אמר נמי הכי: (ל) ר"ה וכל וכו' ומפרש התם דנתינו שבא"י דלמקומה כ"ל ותיובתא ר' אבא נמחק: (מ) בא"ד כר' יוסי ועבד עובדא כר' יוסי:

מוסף רש"י

לישלם. שאין כל החוטפין נאמנים לומר שלי נגלתי, דא"כ אין לך גזלן שאשלם ואפילו יש עדים (שבועות דמטעה ואיכא למימר מיגו שם). ליפטריה. מלהחזיר שהרי אין כאן שני עדים ומיגו דאי בעי אמר לא חטופתי כי אמר נמי דידי חטופתי נאמן (שם). איכא חד סהדא. דחטופה מיגיה ואי הוה אמר לא חטופתי היה צריך ליתבע להכחיש את העד (שם). ליתחייב. שבועה שהעד מחייבו (שם). הוה ליה כגזלן. והמחייב שבועה על פי עד אחד צריך ליתבע על מה שהעד מעידו להכחיש את העד הא אינו יכול ליתבע על כך שהרי מודה הוא לדברי העד שחטופה יהוה אלא נגזלת אצל שבועה זו כגזלן אצל כל שבועות שאינו יכול ליתבע עליהן, אף זה כשבועה זו אינו יכול ליתבע שהרי מודה בה (שם). הרי מחוייב שבועה. על כחתו אם בא לחתיק בה הרי עליו ליתבע שלא חטף, שאין החוטף נאמן לומר שלי חטופה, הו היא השבועה שהעד מחייבו ליתבע על מה שהעד מעיד ואינו יכול ליתבע שהרי מודה לדברי (שם).

עין משפט נר מצוה

מז א מיי' פ"ד מהל' טוען הל' ח ופ"ד מהל' גזילה הל' יד קמג עשין לה טש"ע ח"מ סי' עה סעיף ג ופרי"ג וסי' שמד סעיף ג וסעיף ד:

מח ב ג מיי' פט"ו מה' טוען הל' ה קמג כשין לה טש"ע ח"מ סי' קמה סעיף ג [וכן אלפס שבועות פ"ז דף שנח:]:

רבינו גרשום

ליכא תרי סהדי. דמסהדי דחטפה מיניה: ליתחייב. דדידיה הוה הואיל דליכא אלא עד א'. לא מצי למישתבע דהא מרי דחטפה והי"ל כגזלן: הוה ליה מחויב שבועה ע"פ עד אחד ואינו יכול לישבע משלם. וכי היכי דהכא לא הוי אלא חד סהדא ואוקמוה ביה דחובע ה"נ גבי ארעא דליה בה אלא חד סהדא נוקמה בידיה דחובע א"ל (ר' אמי) [אביי] מי דמי התם חד סהדא דאייתי תובע לאריעי דלהאי תוטף ולהכחישו קאתי דלא נאמן אלא בשבועה ואי הוה סהדא אחרינא בהדיה מפקינן ליה מיניה לגמרי והכא חד סהדא דאייתי נחבע לסיועיה אתי דמסהיד כוותיה דאכלה שני חזקה: אלא אי בעית לדמיונה לדר' אבא לחד סהדא ולתרתי שנין ולפירא. כגון דאמר ליה מאי בעית בהאי ארעא אמר ליה מינך וביניתה ואכלתיה שני חזקה ואזל ואייתי חד סהדא ואמר דאכלה תרתי שנין ולא יותר דהשתא האי סהדא מרע לחזיקה אי נמי דאמר אכלה תלת שנין אבל לא זבנה מיניה אלא לפירות ידד בה כדין ארים למחצה ולשליש ולרביע דמכחיש ומרע לדיבוריה והיינו דומיא דחד סהדא דנסבא דמרע לנחבע ומש"ה נמי האי סהדא דמכחיש ליה משוי ליה כגזלן ומתוך שאינו יכול לישבע שאין נשבעין על הקרקעי מחזיר הקרקע:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com